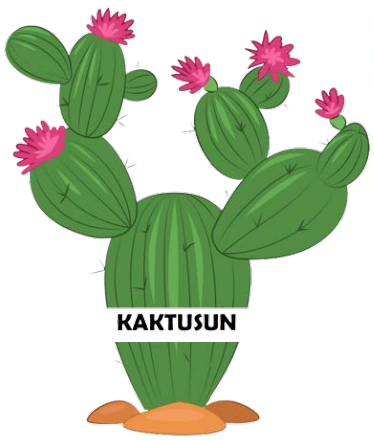
PİKOLO İLE FELSEFE ÖĞRENİYORUM

Hayır Ben Yapmadım!

MICHEL PIQUEMAL - THOMAS BAAS

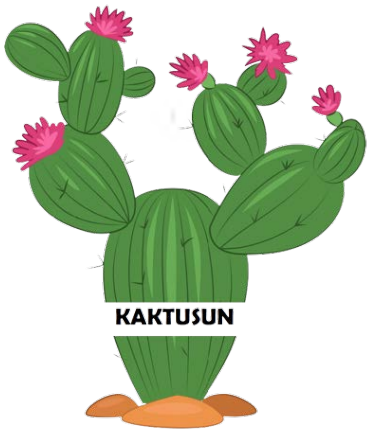

ODTÜ YAYINCILIK

PİKOLO İLE FELSEFE ÖĞRENİYORUM

Hayır Ben Yapmadım!

MICHEL PIQUEMAL - THOMAS BAAS

Küçükler de Büyük Düşünceler Üretebilir!

Pikolo'ya camı kırıp kırmadığı sorulduğunda "Hayır, ben kırmadım" der. Azarlanmaktan kurtulmak için yalan söylemek doğru mudur? Sadece eğlence olsun diye yalan söylenebilir mi? Hiç yalan söylemeksizin yaşamak mümkün müdür?

• • •

Günlük yaşamımız küçük, gülümsetici öykülerle doludur.
Bu öykülere doğru bir bakış bizi felsefi sorulara ve
birbirinden şaşırtıcı yanıtlara götürebilir.
Kitabın ikinci kısmındaki Pikolo'nun Felsefe Atölyesi'nde,
felsefi düşünme eylemi çeşitli oyun ve etkinliklerle devam ettiriliyor.

6 yaş ve üzeri çocuklar için hazırlanmış
Pikolo ile Felsefe Öğreniyorum serisi
çocukların bir yandan küçük yaşta
düşünme becerileri edinmelerini
sağlarken bir yandan da Pikolo'nun
sorularla ve çözümlerle dolu dünyasında
okurları tatlı bir yolculuğa çıkarıyor.

ISBN 978-605-5164-45-4

9 786055 164454

₺10

ODTÜ YAYINCILIK

odtuyayincilik.com.tr

Hayır Ben Yapmadım!

Non, c'est pas moi!
© 2011 Albin Michel Jeunesse

Hayır BenYapmadım!

Yazan: Michel Piquemal
Thomas Baas

ISBN: 978-605-5164-45-4

© Tüm yayın hakları **ODTÜ** Geliştirme Vakfı **Yayıncılık ve İletişim A.Ş.**'nindir. Yayıncının izni olmaksızın, hiçbir biçimde ve hiçbir yolla, bu kitabın içeriğinin bir bölümü ya da tümü yeniden üretilemez ve dağıtılamaz.

Yayın Yönetmeni
İlhami BUĞDAYCI

Çevirmen
Selin ÇAKAR

Grafik Uygulama
Emrullah ÖZ

4. Basım Eylül 2017
Başak Mat. Tan. Hiz. İth. İhr. Tic. Ltd. Şti.
Anadolu Bulvarı 5/15 Gimat - ANKARA
Tel: (312) 397 16 17 Faks: (312) 397 03 07
Sertifika No: 12689

ODTÜ Geliştirme Vakfı **Yayıncılık ve İletişim A.Ş.**
Öveçler 1042. Cadde 57/1 Çankaya-ANKARA
Tel: (312) 480 15 97 - 480 15 98
Faks: (312) 480 15 99
Sertifika No: 15723
İnternet: www.odtuyayincilik.com.tr

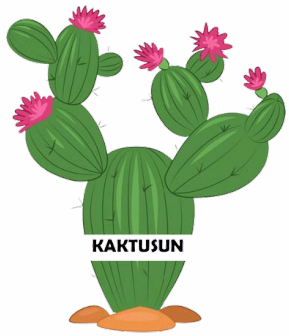
PİKOLO İLE FELSEFE ÖĞRENİYORUM

Hayır Ben Yapmadım!

MICHEL PIQUEMAL - THOMAS BAAS

ODTÜ YAYINCILIK

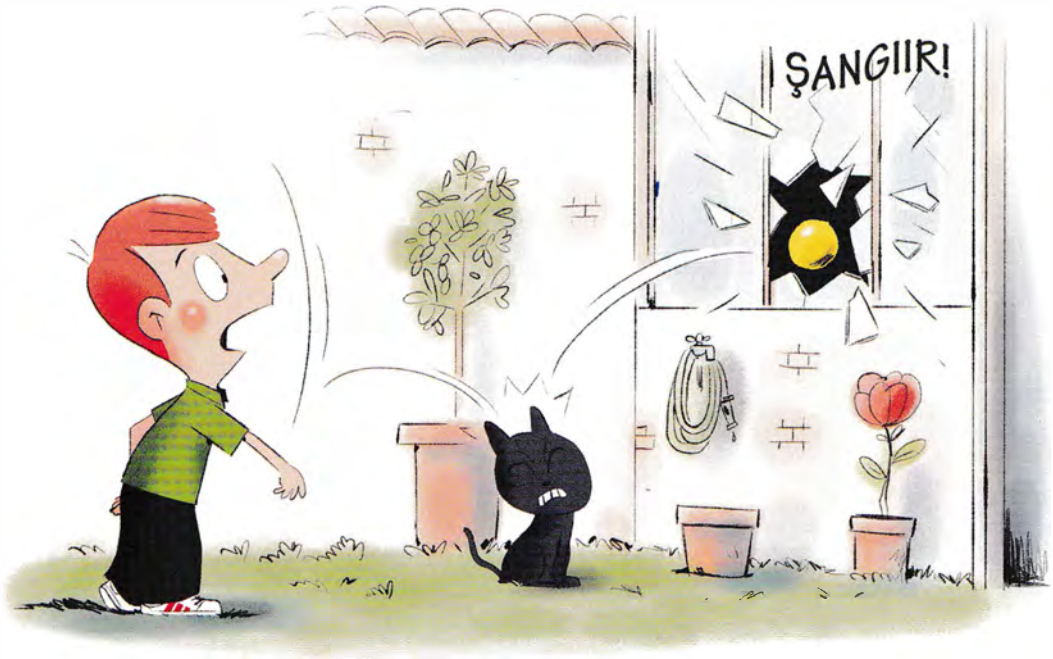

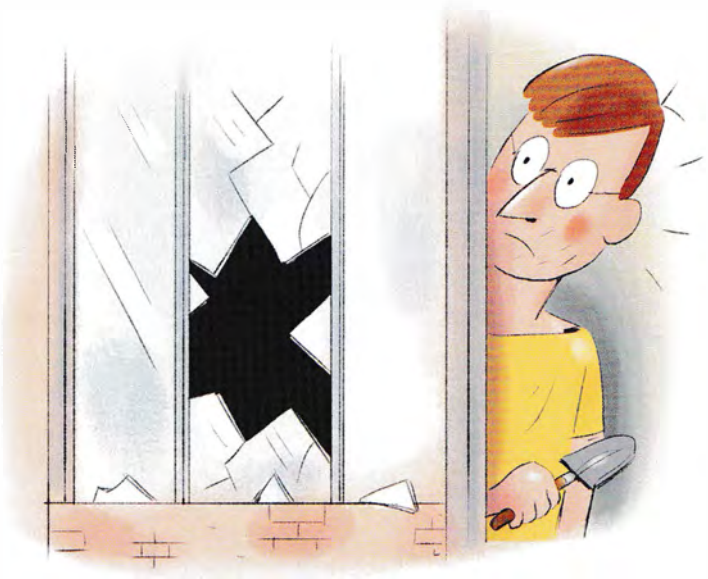

Günlerden çarşambaydı. O gün okul yoktu ve hava da çok güzeldi. Pikolo kedisi Bergamot'la bahçede top oynuyordu. Ona topunu atıyor ve ondan da topu kendisine atmasını bekliyordu. Bergamot ise topun peşinden koşmayı seviyordu.

Pikolo, topu aniden, hızlı bir şekilde uzağa attı. Top, bahçedeki küçük seranın camına geldi ve cam kırıldı.
ŞANGIIR! diye çok büyük bir gürültü çıktı. Babası seradan, gürültüyü duyan annesi ise evden dışarı fırladı.

—Ne oldu? Neydi o gürültü?, diye sordu annesi heyecanla.

—Sanırım Pikolo'muz bir cam kırdı, diye yanıtladı babası.

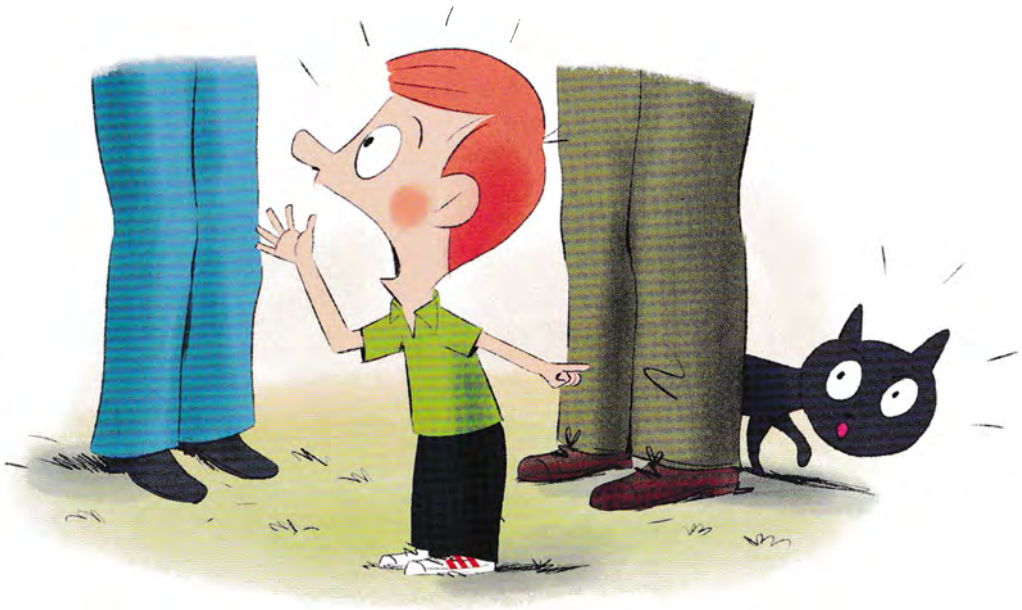

—HAYIR, ben yapmadım!, diyerek sızlandı Pikolo.

—Ah tabi ki sen yapmadın!, dedi annesi. Ama yine de bu cam kendi kendine kırılamaz.

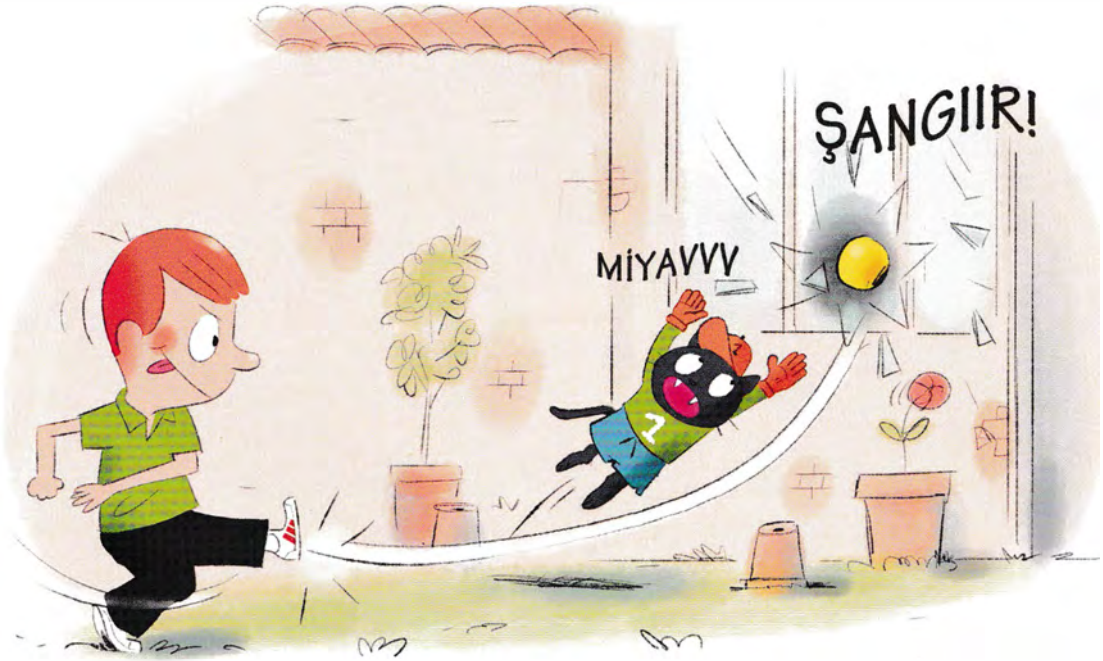
—Sana ben yapmadım dedim! diye tekrarladı Pikolo.

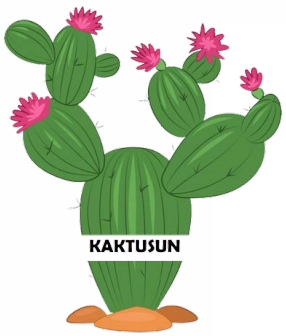
—O halde, dedi babası, sakin ol ve bize ne olduğunu anlat.

—Topla oynayan Bergamot'tu! diye yanıtladı Pikolo.
—Hımm! dedi babası kurnazca gülümseyerek. Eğer camı kıran Bergamot'sa, o zaman Bergamot'u cezalandırmamız gerekecek.
—Hayır! diye bağırdı Pikolo. Bergamot iyi. Onu cezalandırmanı istemiyorum. Hem ayrıca onun hatası değil!

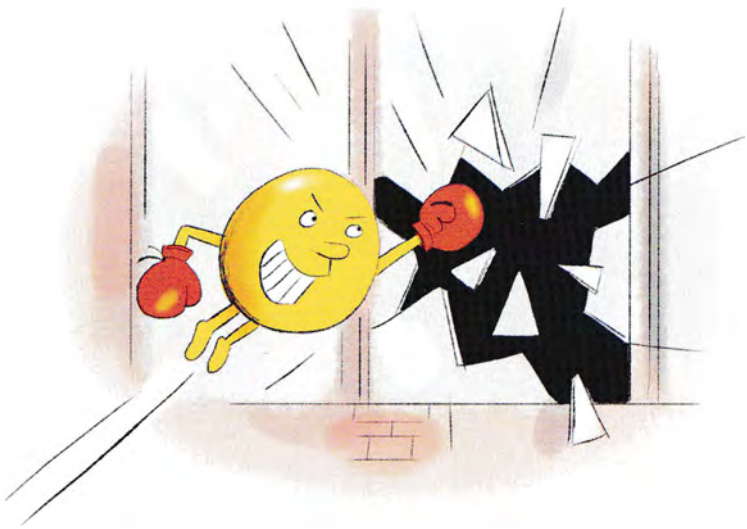

—Anlat bize o zaman, dedi babası.

—Hımm şey... Pikolo anlatmaya başladı. İkimiz bahçede top oynuyorduk… Bergamot topu yakalayamadı ve şey... top da camı kırdı.

—Pikolo'cuğum, dedi annesi, eğer topu atan sensen, neden camı kıranın sen olduğunu söylemiyorsun? Endişelenme. Böyle küçük hatalar herkesin başına gelir. Yalan söylemene gerek yok ki!...

—Yalan söylemiyorum, diye ağlamaya başladı Pikolo. Ben yapmadım, çünkü bilerek yapmadım. Topun suçu! BİLEREK YAPMADIM, dedim sana!

Babası, gülmesine zorlukla engel oluyordu. Pikolo'nun saçlarını usulca okşadı. Annesi Pikolo'nun durumun farkına varmasını istiyordu.

—Hayır, Pikolo! dedi annesi. Bilerek ya da bilmeyerek yapman fark etmez. Topu atan sensin, bu yüzden de camı kıran sensin. Bize doğruyu söylemen ve hasarı onarmamıza yardım etmen yeterli.

Pikolo'nun gözlerinden yaşlar döküldü. Annesinin kollarına atladı ve ardından mırıldanarak:

—Topu çok hızlı attım ve camı kırdım, dedi.

—Benim sevgili Pikolo'm, doğruyu söylemek her zaman en iyisi. Bir hata yaptığında onu kabul etmeli ve büyüklerine söylemelisin. Bunu yapacağına söz verir misin?

—Söz!

—Hadi, dedi annesi, koş ve çöp tenekesiyle küreği getir. Baban cam kırıklarını topluyor.

Ardından, Pikolo geri dönünce, kulağına fısıldadı:
—Burada durma! Kahvaltı için tart yapıyordum. Gel de bitirmem için bana yardım et. Şşşt!
Babası konuşulanlara kulak kabarttı:
—Bir şey mi dediniz?
—Yok, yok, dedi annesi. Pikolo'ya öğüt veriyordum…

—Sen pasta hamurunun üzerine kirazları yerleştireceksin, dedi annesi.

Pikolo kirazları elinden gelen en iyi şekilde yerleştirdi. Sonra da annesi tartı fırına koydu.

Tart hazırdı. Annesi, Pikolo'nun babasının bahçeden geri dönerken çaldığı ıslığı duydu.

—Çabuk, dedi, onu saklayalım! Bu ona sürpriz olacak.

—Oh oh! dedi babası. Burası çok güzel kokuyor.
Annesi, Pikolo'ya göz kırparak,
—Komşumuz kurabiye yapmış olmalı, dedi.

—Haaayır! diye yanıtladı Pikolo. Kocaman bir yalan bu! Ardından babasına, lezzetli tartı gösterdi. Üzerinden bir tane kiraz aşırmayı da unutmadı.

—Bu gerçek bir yalan değil, dedi annesi. Bu sadece gülmek için bir şaka… Peki, o halde söyle bakalım Pikolo, bana öyle geliyor ki tartın üzerinde bir tane kiraz eksik… Sence neden?

—İşte bunu ben yapmadım! dedi Pikolo. Eminim ki bu obur Bergamot'un bir şakası bize!
Hep beraber kahkahalarla güldüler.

PİKOLO'NUN FELSEFE ATÖLYESİ

Düşünce Taneciği

EBEVEYNLER, ÖĞRETMENLER VE EĞİTİMCİLERE YÖNELİK

Biz ebeveynlerin zihninde, çocuklarımız saflığı ve masumiyeti temsil eder. Onları yalan söylerken suçüstü yakaladığımızda da daima hayal kırıklığına uğrarız. Bilinçli ya da bilinçsiz, yalan söylemenin kötü bir şey olduğu duygusunu (muhtemelen dinsel eğitimle pekiştirilmiş) taşırız. Bu küçük ufaklıklar aniden nasıl hata yapabilir? Her şeyden önce, bu durumu derinlemesine incelemeliyiz! Bir çocuk yalan söyler; çünkü cezalandırılmak istemez. Çoğu zaman yalanı iyi niyetlidir. Çünkü bizi üzmek istemez, kötü bir şey yapmadığını düşünür… Ya bir kedidir ya da küçük kardeşi. Pikolo camı kıranın kendisi olmadığını söyler, çünkü bilerek yapmamıştır, savunmasının çok açık bir mantığı vardır. Kendi iradesinin bir eylemi değildir, bu yüzden onu yapan bir şekilde o değildir!

Ayrıca, gerçek ve hayali dünya arasındaki sınırlar bir çocuğun zihin dünyasında bizimkinden daha az ayrıktır. Ve yapısal olarak yalandan ayrılamayan, çocuksu birçok uydurma, hikâye neşeli bir zihnin işaretidir. Bu, bu yüzden yalanları onaylamamız gerekir mi demek? Hayır elbette. Bir çocuğa yaptıklarını üstlenmenin ve doğruyu söylemenin her zaman en doğrusu olduğu anlatılmalı, çünkü yalan söylemek hiçbir şeye yaramaz. Ona "durmadan kurdun kuzuları yediğini söyleyen" ve sonunda da kurt gerçekten kuzuları yediğinde kendisine inanılmayan "yalancı çoban" hikâyesini anlatmalıyız. Eğer başkalarının sözüne inanamazsak hiçbir insani ilişki mümkün olmaz.

Onlara farklı yalan türleri olduğunu açıklamalıyız. Bazen, şaka yapmak için ufacık yalanlar söyleriz ya da bir hikâyeyi anlatırken daha güzel olsun diye kendimizden bir şeyler katarız. O zaman mesele yok!

Bazen de başkalarına zarar vermekten kaçınmak için yalan söyleriz. Küçük kız kardeşimiz çizdiği bir resmi getirip güzel olup olmadığını sorduğunda, ona "güzel olmamış" demenin hoş olmayacağını herkes bilir. Yani, "Bütün doğrular söylenmemelidir."

Bu nedenle yalanı daima cezalandırılmayı hak eden bir "suç" olarak görmemeliyiz. Gerçeği söylememenin yüz farklı çeşidi vardır (iftira ya da yalancı şahitlik). Diğerleri, öte yandan, toplumdaki uyumlu yaşam için gerekli olan yakıtı sağlar: İster istemez düşünmeden yaptığımız iltifatlar, uydurulmuş hikâyeler, atıp tutmalar, şakalar... Herkesin harfi harfine doğruları söylediği bir dünya, aynı şekilde insanların sürekli yalan söylediği bir dünya kadar çekilmez olurdu.

KONUYLA İLGİLİ FELSEFİ TEMALAR:

Gerçek, yalan, sorumluluk, eğitim, toplumsal hayat, gerçek ve kurgu, hayal dünyası, özür, telafi...

PİKOLO'NUN OYUNLARI

HER ÇOCUĞU YAPMIŞ OLDUĞU BİR YARAMAZLIKLA İLİŞKİLENDİRİN.

İŞTE YALAN SÖYLENMİŞ BİRKAÇ DURUM. HANGİLERİNİ TEHLİKELİ BULUYORSUNUZ... VE HANGİLERİNİ AKSİNE, GÜLÜNÇ OLARAK DEĞERLENDİRİYORSUNUZ?

—Hey, bugün hava gerçekten güzel!

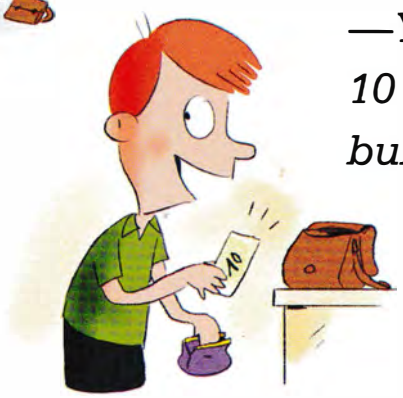
—Harika olmuş, anne!

—Ben hiçbir şey görmedim!

—Geçer...

—Yerde 10 lira buldum.

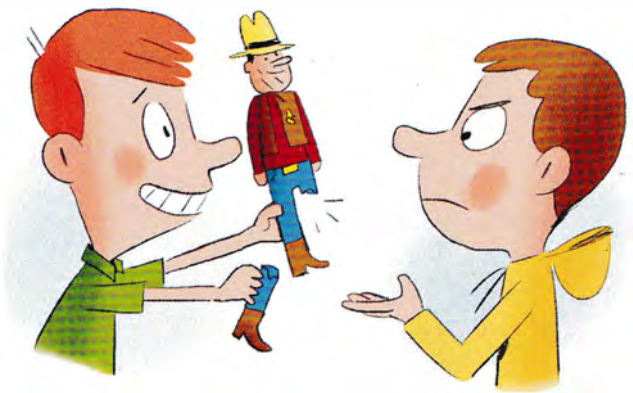
BU DURUMLARDAN BİRİNDE, PİKOLO SEVDİĞİ BİRİNİ ÜZMEMEK İÇİN YALAN SÖYLÜYOR... HANGİSİNDE? KİBARCA YALAN SÖYLEDİĞİNİZ BAŞKA BÖYLE DURUMLAR BİLİYOR MUSUNUZ?

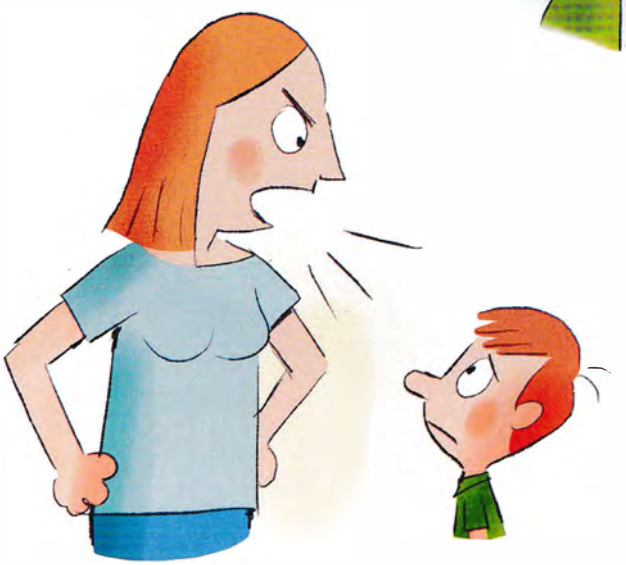
✦ BİR YARAMAZLIK YAPILDIĞINDA,
ONU TELAFİ ETMEYE ÇALIŞMAK GEREKİR.
BU DURUMLARDA PİKOLO NELER YAPABİLİR?

Eğer banyoda her yeri ıslattıysa?

Birlikte oynarken arkadaşının oyuncağını kırdıysa?

Eğer kocaman bir yalan söyleyerek annesini kızdırdıysa?

SORULARLA DÜŞÜNELİM

BİRAZ DA SİZ BİZE ANLATIN...

Bir yaramazlık yapıp itiraf etmeyi istemediğin oldu mu? Bu durumla daha sonra nasıl başa çıkıldı?

Asla hiç yalan söylemeden yaşamak mümkün mü?

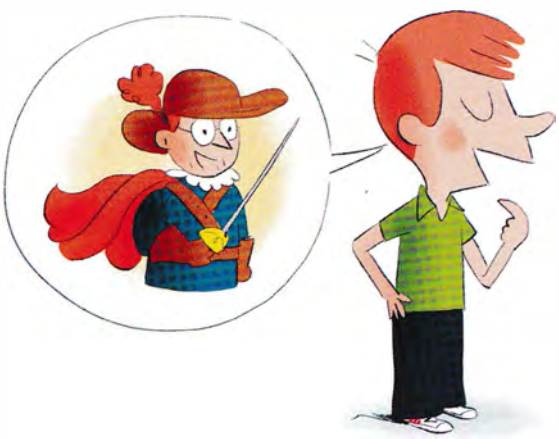
Şimdiye kadar hiç, gülmek için yalan söyledin mi?

REKLAMLAR HER ZAMAN DOĞRUYU MU SÖYLER?

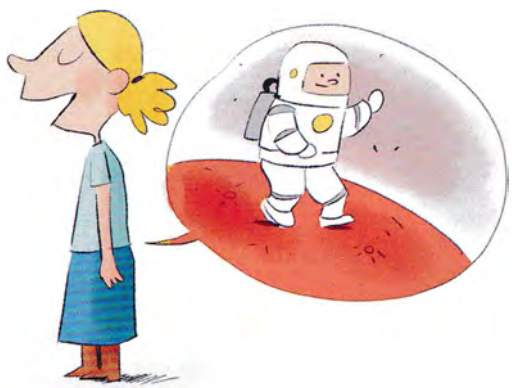
Hayatı tehlikeye sokabilen yalanlar var mıdır?

İlginç biri olmak için doğru olmayan şeyleri anlattığın oldu mu hiç?

A: Benim babam, kralın şövalyesiymiş.

B: Benim, benim babam da Apollo XXZ göreviyle Mars'a gitmiş.

DAHA FAZLA ÖĞRENELİM

NİÇİN YALAN SÖYLEMEMEK GEREKİR?

Birlikte yaşayabilmek için, birilerinin diğerlerine güvenmesine ihtiyacımız var. Onlarla konuşurken, onlara inanmaya ihtiyacımız var. Anne ve babaların, komşuların, arkadaşların, okuldaki öğretmenlerin hiç durmadan yalan söylediği bir dünya hayal edin. Konuştukları zaman, yalan mı söylüyorlar, doğruyu mu söylüyorlar bilemeyiz. O halde onları dinlemenin neresi güzel? Beraber yaşayamayız o zaman. Başkalarının sözlerindeki uyum bizim toplumumuzun temel taşıdır. Bu yüzden doğruyu söyleyerek yaşamak gerekir.

YALAN SÖYLERKEN VÜCUDUMUZDA NELER OLUR?

Bir şeyi gizlemeye çalışmak için yalan söylediğimizde, asla rahat olamayız ve bedenimiz tarafından sık sık ele veriliriz. Sesimiz neredeyse tamamıyla değişir, birazcık anlaşılmaz konuşuruz, hızlı hızlı nefes alırız, kalp atışlarımız hızlanır ve genellikle kızarırız.* Bizi çok iyi tanıyan ebeveynlerimiz huzursuzluğumuzu sezer sezmez onlara yalan söylemek üzere olduğumuzu anlar. O sırada, onların, kendilerine sihirli güçler bahşedilmiş, büyücüler olduğu izlenimine kapılırız. Ama hayır, onlar sadece bizim davranışlarımızdaki değişimleri yorumlarlar.

Diğer taraftan, tam küçük bir şaka yapmak üzere olduğumuzdaysa, çok daha rahat oluruz... ve yalanımız anlaşılmaz. O zaman biz de "1 Nisan!" diye gülerek bağırırız.

*Bu tür bulgular "yalan dedektörü" diye adlandırılan makinelerde de kullanılır.

TELEVİZYON VE RADYOLARDA DUYDUKLARIMIZ HER ZAMAN DOĞRU MUDUR?

Hayır, ve burada büyük bir sorun vardır; çünkü bize söylenen şeylere güven duymak isteriz. Fakat radyo ve televizyonlardaki gazeteciler de herkes gibi insandır. Sihirli güçleri yoktur.
Bu nedenle yanılabilirler... Bazıları sık sık yanılabilir; çünkü işlerinde kötüdürler; çoğu bütün gerçekleri söylemez ve özellikle kendi fikirlerini açıklarlar; diğerleri yeniden araştırır, doğrular ve var olan bütün verilerin geniş bir tablosunu çıkararak bilgileri vermeye çalışırlar.
Bazı yalanlar da kulaktan kulağa yayılabilir; çünkü çoğu kişi cümleleri, fikirleri, olayları doğrulamadan, kontrol etmeden tekrarlar... Bu televizyon ya da radyolara gelince veya güçlü kişiler tarafından söylenince, inanma eğilimi gösteririz. Yine de, ille de doğru olmaları gerekmez. Ebeveynleriniz hiç kuşkusuz size açıklayacak örnekleri biliyorlardır.
Diğer yandan, ekranlarımızda, bizi bir ürünü satın almak için teşvik eden pek çok reklam var. Bu reklamları yapan insanlar bizim satın almamızı o kadar çok istiyorlar ki bize ne olursa olsun anlatmaya hazırlar. Yalanı bir oyuncak olarak kullanıyorlar. "Bu çikolatayı yiyin ve bir aslan gibi güçlü olun!" "Bu pantolonu alın ve bütün kızlar sizi çekici bulsun!" "Bu kazı kazanı kazıyın ve bir milyardere dönüşün!"... Bunların yalan olup olmadığı konusunda birazcık şüpheli olsak bile, yine de satın alacak kadar inanmak istiyoruz! Reklamlar, bir toplumda iyi yaşamamızı sağlayan güven antlaşmasını bu nedenle ihlal ediyorlar. Aynı zamanda, bazıları bu yalancı reklamların yasaklanması fikrinde!

HAYVANLAR YALAN SÖYLER Mİ?

Hayvanların yalan söylediğini söyleyemeyiz. Köpek salondaki bir vazoyu kırdığında, küçük kediyi suçlamaya çalışmaz. Yalan özenli bir dile ihtiyaç duyar. Aynı zamanda, yüksek oranda bir zekâya da... Bununla birlikte, çok gelişmiş bazı hayvanlar (tilki, kurt, rakun, büyük maymunlar…) kurnazlık yeteneğine sahiptirler ve kurnazlık bir yalan aracıdır. Örneğin, izlenen bir tilki kaçmak için bir yöne gidiyormuş gibi yaparak bir diğerine gidip kandırmayı deneyebilir; kurtlar, kaç tane oldukları anlaşılmasın diye aynı ayak izinin üzerinden yürüyebilir...